

Javaslat a
„Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség Légoltalomtól
a Katasztrófavédelemig című kiállítása”
települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Molnár Lajos Milán
ügyvezető
Aba-Novák Agóra Kulturális Központ

(aláírás)

Szolnok, 2023. november

I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/egyesület/állam) neve:

Aba-Novák Agóra Kulturális Központ

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Molnár Lajos Milán

Levelezési cím: 5000 Szolnok, Hild János tér 1.

Telefonszám: 56/514-569

E-mail cím: igazgato@ankk.hu

II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség Légoltalomtól a
Katasztrófavédelemig című kiállítása

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

2. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Szolnok, Jubileum tér

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési

☐ tájegységi

☐ megyei

☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A kiállítás a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség által létrehozott gyűjtemény segítségével mutatja be a polgári lakosság háborúk és más katasztrófák elleni védekezését, a védekezés érdekében létrehozott szervezeteket, valamint azok fejlődését az 1900-as évek elejétől napjainkig.

A kiállítás egy, az 50-es évek végén épült háromszintes vasúti óvóhelyen várja a látogatókat. A látogatók számára ez valódi időutazás, korabeli berendezések, eszközök, az emberi létfenntartást biztosító berendezések idézik fel a rettegett háborús légicsapások időszakát.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Légtalomszűrés a Katasztrófavédelemig című kiállításnak helyet adó betontömb nem díszlet, hanem nagyon is valódi kortörténeti emlék, ami hiteles környezetet biztosít egy rendkívüli gyűjtemények. Az országos hírű kiállítás anyagában érdemjelek, karjelzések, hajdani dokumentumok mellett olyan különlegességek is láthatók, mint a gázszűrővel ellátott csecsemőhordtáska vagy a baba gázmaszk. A korabeli szemléltető ábrák, plakátok a látogatók megismerhetik a fecskendő helyes tartását, a vederláncot, vagy a tűz esetén tanúsított helyes magatartást.

A gyűjtemény jelentőségét bizonyítja az is, hogy a Katasztrófavédelem Központi Múzeuma felvette vidéki állandó kiállításai közé.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://muzeum.jnszmpvsz.hu/>

https://muzeum.katasztrofavedelem.hu/32780/szolnok_polgari_vedelmi_kiallitas

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://muzeum.jnszmpvsz.hu/>

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

**Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség
Légoltalomtól a Katasztrófavédelemig című kiállítás**

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség Légoltalomtól a katasztrófavédelemig című kiállítása a MÁV egykori légoltalmi óvóhelyén található, amelyet 1960-ban azzal a céllal adtak át, hogy egy fegyveres konfliktus esetén onnan irányíthassák a szolnoki vasútállomás működését. A vasbetonból épített létesítmény fala két méter széles, teteje pedig három méter vastag. Az épület hermetikusan zárható, saját áram- és ivóvízellátással, mentesítő helyiséggel rendelkezik a pihenőkön és készletraktárakon túl. Szerencsére az óvóhely képességeire soha nem volt szükség, csupán gyakorlatokat tartottak benne működése során.

A gyűjtemény létrehozásának ötlete a 90-es évek közepén merült fel Kovács Antal pv alezredes kunszentmártoni körzeti parancsnokban a Polgári Védelmi Nap évi rendszeres megünneplése kapcsán. A kiállítási anyagok alapját saját gyűjteményük, illetve a szomszédok és távolabbi kollégák anyagi, valamint a gazdálkodó szervek raktárai adták, ez utóbbiakból egyre többet sikerült megszerezniük gyűjteményük számára.

2002-ben a lakosság felkészítésének segítése érdekében a Kunszentmártoni Önkormányzat közreműködésével pályázatot nyújtottak be a Biztonságos Magyarorszáért Közalapítványhoz, ennek eredményeként létrejött egy vitrinekkel, bábukkal, tablókkal és albumokkal színesített vándorkiállítás.

2002-es megalakulása után a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség támogatta, segítette a gyűjtőmunkát. Az anyagok gyarapodása, az elhelyezés problémái arra inspirálták a szervezetet, hogy állandó kiállítást hozzanak létre. A gyűjteményt először Kunszentmártonban, az egykori Kőrös Szálló, majd Járási Hivatal több mint százéves épületében helyezték el. Ugyanakkor a kiállítás berendezésekor már látható volt a helyszűke, így folyamatosan keresték a további fejlesztés és a közönség szélesebb köre számára történő bemutatás lehetőségét. Így merült fel a kiállítás Szolnokra költözésének gondolata és a MÁV Szolnoki vasútállomása melletti óvóhely, mint lehetséges helyszín.

A kiállítás 2012 őszén nyílt meg jelenlegi helyén. Az építmény, illetve az építményhez kapcsolódó gépészeti berendezés is szervesen kapcsolódik a kiállítási tematikához, ideális környezetet biztosítva a gyűjtemény számára.

A jelenleg is üzemképes bázis eredeti eszközei mellett zegzugos labirintusát ma már a szövetség tagjai által összegyűjtött emlékek, műszerek, védőeszközök, korabeli plakátok, makettek, térképek töltik meg. Az igazi óvóhelyen kialakítottak egy elsősorban gyermekek számára készült foglalkoztató helyiséget is, ahol szakszerű útmutatás mellett dolgozhatják fel a látottakat.

A kiállítás látogathatóságát a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség néhány nyugdíjas tagja biztosítja önkéntes munkában.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Polgári Védelmi Szövetség Légtalomszűréséről a Katasztrófavédelemig című kiállítása 2013-óta minden évben csatlakozik a Múzeumok Éjszakája országos programsorozathoz, valamint a Kulturális Örökség Napjai programokhoz, ekkor seregnyi önkéntes színes programokkal, tárlatvezetésekkel és bemutatókkal várja az egyre növekvő számú látogatókat.

A gyűjtemény jelentőségét mutatja, hogy a Katasztrófavédelem Központi Múzeuma felvette a vidéki állandó kiállításai közé, mint egyetlen Polgári Védelmi kiállítást.